

2009

D'Apertutto
Maarten Vonk
* vertaling

Die Seele, weil sie ist geborn zur Ewigkeit,
hat keine wahre Ruh in Dingen dieser Zeit.
Drum ist's verwunderlich, daß du die Welt so
liebst,
und aufs Vergängliche dich allzusehr begibst..

**De ziel ademend voor eeuwigheid
Is rusteloos in aardse tijd,
Wonderlijk daarom hoe u van deze wereld houdt,
op het vergankelijke uw hebben bouwt.**

(uit: 14^e spreuk van Totentanz, vertaling M. Vonk)

Lübeck

To dessem Dansse rope ik alghemene
Pawest, Keiser unde alle Creaturen
Arme, Rike, grote unde klene
Tredet vort, wente nu en helpet nen
truren.

Talinn

To dussem dantse rope ik al gemene
Pawes keiser unde alle creatures
Arm ryke groet unde kleine
Tredet vort went iu en helpet nen
truren

Distler

Zum Tanz, zum Tanze reiht euch ein:
Kaiser, Bischof, Bürger, Bauer,
arm und reich und groß und klein,
heran zu mir! Hilft keine Trauer.

Eerste spreuk:

Laat al wat u bezit opdat u al verkrijgt
Versmaad de wereld, opdat ze duizend maal aan u
beklijft.
Het licht in de hemel, in de afgrond duistert nacht.
Hier scheert schemer: wel bekomme 't u als u naar 't
goede tracht.

De Dood: Danst, maakt u klaar voor uw
dansgenoot:

Keizer, Boer, Burger, Bisschop
Arm en rijk en klein en groot,
Zinloos uw getob. Kom tot mij!
Mazzel hij die op tijd zich heeft vermand,
naar 't goede wilde reiken,
En zich niet aan zonde heeft gebrand -
Het parool: danst naar mijn pijpen!

Tweede spreuk:

Mens toch, uw voorkomen verdwijnt met de tijd.
Wat geneugt toch het pochen op uw
volkomenheid?

Keizer: Dood, alleen al uw aangezicht
verstart het merg in de botten,
Koningen, Vorsten en hoge heer
Bogen, brachten de mij toekomende eer
Moet ik genadeloos beroofd,
Gemaakt tot wormendis,
van het volk eens Heer en Hoofd
slijm der aarde worden, naar uw gelijkenis?
Dood: Meneer Keizer, vooraan zij aan zij
als hoogste hier, zult u dansen met mij.
U zwaaide het zwaard der gerechtigheid,
om leed te verhinderen, strijd te beslechten,
echter
U heeft zich meer aan eigen eer en roem verplicht,
Onttrok zo uw persoonlijk dwalen aan 't zicht
Daarom jukt op uw geweten mijn roep zo zwaar
Let op, Bisschop, uw dans begint zowaar!

Derde Spreuk:

Als u zonder aarzelen het eeuwige leven wilt
betreden,
Laat dan de wereld, en 't ego zich links vertreden.

De Bisschop: Ach, lieve heer, in welke richting?
Kan ik mij onttrekken aan uw verplichting?
Of ik voor kijk of achter mij,
U staat altijd ter linker- of ter rechterzij.
Wat meent u van mijn vrome kring?
Kan ik laten wat mijn hand in clerusstand ontving?
of danst naast u een verweesd mens,
Veracht en onrein, een kerkelijk sequens.
Dood: De mens die leeft tot zijn einde en sterft
Van allen weet u het best wat elk beërft
In het aardse rijk,
Was u Gods apostelen gelijk,

Echter met hooghartige schreden,
Bent u over het aloude paard getreden.
Uw trots heeft zich vermost tot angst –
U Edele, u bent mij de volgende vangst!

Vierde spreuk:

O zondaar, kon je toch 't dagelijks gedoe
vergelijken met de eeuwigheid, dan kwam je aan 't
kwaad niet toe!

Edelman: Dood, aan u nog één verzoek!

Te mogen ademen voor uw bezoek!
Mijn leven was met lelijkheid vervuld,
Voor sterven heb ik geen moment geduld.
Geschonden en geprangd heb ik elke onderdaan.
Zuipen en brassen vulde mijn dagelijks bestaan
Moet ik gaan, of ik wil of niet, daar,
De bekende weg al weet ik niet tot waar.
De Dood: Had toch uw rijkdom de armen
aangewend, dan was 't goede u nu bekend.
Maar wie durfde voor u spreken,
van noden en bittere gebreken.
Van uw praalzucht zeer bewust,
bent u voor mijn komst nu niet toegerust.
En heden niet meer uw eigen mans.
Heer dokter, ik noodt u tot mijn dans

Vijfde spreuk:

Uw beste vriend, uw lijf is uw grootste ongenode
gast,
Zij omsluit en houdt u vast, uw beste vriend zo zij
zich aan u past.

De Arts: Ik hielp velen door ziekten in
stervensnood,
genezen, liet leven wie u ontbood,
heb vaak 't beleg van uw brood geroofd,
Ben ik 't nu zelf Dood, die u tot zich noodt?
Dan helpt geen kunstige artsenij
Al voel ik, vergeefs, de pols daarbij
Mijn zwakheid staat geheel voor uw oog
Welk oordeel velt u over mijn levensbetoog.
De Dood: Gerechtigheid zal zich met u verstaan
Volgend op de daden van uw dagelijks bestaan.
Uw handelen was God gewaar:
U bracht menig mens in levensgevaar
De arme, de zieke, maakten u zuur
De rekening van uw kennis was peperduur
U wentelde pauwentrots in eigen geleerdheid
Koopman, snel, stel u bereidt!

Zesde spreuk:

Rijkman van de wereld, waar is je winst aan
geboren,
als op 't eind je met verlies de rijkdom hebt
verloren?

De Koopman: Kon ik uw koers hebben voorspeld?

Ik molk de huizen met mijn geld
De vloeren verzakken van het graan
Dat op karren en schepen over de wereld is
gegaan.

Vaak droeg ik zelf de zwaarste vracht,
Maar als u heeft geen mij zo aan 't verlies gebracht
Kon ik mijn grootboek in balans doen sluiten
Maar u Dood vervreemdt mij van mijn duiten.

De Dood: Hij die eerlijk handel drijft
Niet meer opslaat dan hem toekomt
Hem zal recht worden gedaan
Als allen die voor de Allerhoogste staan.
Had u geen bedrog voor ogen
Men had uw balans kunnen gedogen
En voegde geen getal zich meer in
Kom, soldaat, ik wacht op u, begin!

Zevende spreuk:

Makker, vechten alleen is niet genoeg, je moet ook
overwinnen als je de eeuwige rust in vrede wilt
beginnen.

De Soldaat: Ik weet dat u mij bedoelt, Dood
'k Bracht anderen vaak in levensnood -
Tegenover mij een vijand gelijk, staat
Het eigen scherp gesneden zwaard
Zal iemand mij genade geven?
Ik smeed u Dood, schenk mij nog wat leven
Laat mij voor God nog strijden in dit aardse perk
Daar ik hem vergat bij het bloederig soldatenwerk.

De Dood: Eén pas naar voren, 't heeft geen zin te
klagen.

Alleen u kunt uw ransel dragen
Weest verzekert, dat is genoeg zwaard.
Om te getuigen van uw levensdaad
De stukken die u hieuv worden zonder
mededogen
Door het eindoordeel gewogen
In een door goed en kwaad gestelde som
Schipper, uw tijd is om!

Achtste spreuk:

Het wereldse de zee, waarop jij stuurman naast
God peilt,
't Schipperend lijf, waarin de ziel huiswaarts zeilt.

Schipper: Dood, u stond aan het levensroer.

't Was zo vaak dat u naast mij voer
Toch, wanneer ik de wal betrad
Was 't of ik elk goed voornemen vergat
Mijn oude Adam, zwak maar steigerend
Bedroeg mij zonder weigeren
Daarom dans ik in zondesnood
Help mij heer, door de dood.

De Dood: Had toch Gods woord vanaf de jeugd
als deugd voor ogen gehad
En ijverig je koers daaraan gepast
Dan stond je nu niet om jezelf genast

De laatste vaart was toch bekend
Berouw het laatste dat nog stemt
Strijk de gaffel, laat de vaart
Kom, vrome heer, neem mijn staart

Negende spreuk:

Het helle licht, schouwt men in dit leven niet, dan
wanneer men in het duister gaat en ziet.

De Kluizenaar: Sterven geeft mij weinig spijt
Ten diepste ben ik al lang gerijpt
En mijn geweten is zuiver en vrij
Al drukte vaak het Boze aan mijn dij
Met verlokkingen keer op keer
"Verlos mij van mijn zonden, Heer"
Ik beken en berouw ze met hartstochtelijk vuur
Wees mij genadig in dit laatste uur.

De Dood: U kunt vrijmoedig dansen zonder te
vechten

In de Hemel zult u zich laten rechten
Het door u verrichte werk
Laat de ziel vliegen door het zwerk
Uw voorbeeld nam velen te baat
En zou moeten stralen van 't gelaat
maar staat daar toch in zuur cadans
Kom binnen boer in de rondedans!

Tiende spreuk:

Vriend, laat in deze wereld u door doornen steken,
als u in de volgende rozen wilt kweken

Boer: Tot dansvertier neem ik respijt
Mijn dagelijkse strijd
Van zware arbeid
Aan 't ploegen en 't zaaïen gewijd;
Hoe de akker zo te bewerken
Dat een goede oogsten was verwerken,
In angst voor belasting en pacht
Aan u heb ik geen moment gedacht
De Dood: Als ik zie wat u verbouwt
denk ik dat God u met vreugde beschouwt,
Gelijk wat u op uw akker deed zaaïen
Bent u pootgoed dat de hemel zal verfraaien
God zal uw moeite betalen,
In zijn koninkrijk, zijn hemelse zalen
Vrees daarom niet al te zeer
Schone vrouw, naar u richt zich mijn begeer!

Elfde spreuk:

Op, op, de bruidegom komt: Als u nu niet klaar kan
staan
Hoe dan wilt u samen met hem kunnen gaan.

Vrouw: Kon ik u maar een blauwtje laten lopen,
en jong en mooi her en der wat stropen,
Nog maar net proef ik de smaak van 't leven
Kan mij dit onzalig moment niet worden gegeven?
Gôh, dat u mij wilt versieren tot een strik,

in uw netten tot ik stik
Och laat mij toch genieten van mijn aardse droom,
Op m'n oude dag –beloofd- word ik dan vroom.

De Dood: Als een inbreker maak ik in nachtelijke tijd

Mijn ronde, dat is mijn ziel en zaligheid.

Wie jong is, kom tijdig tot inkeer!

Maar 's mensens lusten lokken zeer.

Hier heeft geen mens een vast verblijf,

En het zwieren, vermoeit al snel het lijf

Dans daarom willig op mijn melodie!

Kom van uw bed oude man opdat ik u zie!

Twaalfde spreuk:

Mens, te lang op deze aarde doet verveling knagen
aan de tijd

keert u dan tot God in 't aangezicht van de
eeuwigheid.

De Grijsaard:

Och, Dood, hoe lang heb ik op u gewacht!

Mijn ziek bed duurde langer dan verwacht.

Wilde u mijn oude arme lijf niet ontmoeten?

Moest ik zo mijn zonden boeten?

Een ziekbed is een zwaar gelag

Ben onkundig van 't verglijden van de dag.

Als God mijn fouten maar wil vergeven

Mij opnemen in het eeuwig leven.

De Dood: Kom oudje, neem mijn hand

Je gaat nu naar het andere land.

Het lijden zal je snel vergeten

Wanneer je aan God's voeten bent getreden

Daar klinken engelenkoren

Zachtjes in je oren

Levenstrijd bindt zich in hemelse harmonie

In de wieg de kleine, wiedewiedewiedewie!

Dertiende spreuk:

De ziel, die hier geringer is dan klein

Zal in de hemel de schoonste aller engelen zijn.

Kind: Ach Dood, hoe wilt u dit verkopen,

Dat ik dansen moet en nog niet kan lopen?

Dat u mij roept met luide stem,

Sterven moet voordat ik 't leven ken?

Afscheid neem voor 't welkom is gekomen?

Eer ik werd gegeven van de wereld afgenomen?

Mijn moeder, bitter huilt mijn moeder!

o, schenk mij de toch de aardse hoeder!

De Dood: God weet, waarom hij mij fluiten laat,

En welke zondeloze hij bij zich vraagt

God weet, waarom hij goeden en kwaden

Kort of lang laat lopen op hun levenspaden

Ik roep u tot vrede, ik roep u binnen mijn bereik,

Ik roep u tot Gods Koninkrijk

Ik roep zo luid, dat eenieder mij hoort

Wie is 't die tot God behoort?

Veertiende spreuk:

De ziel ademend voor eeuwigheid

Is rusteloos in aardse tijd,

Wonderlijk daarom hoe u van deze wereld houdt,

op het vergankelijke uw hebben bouwt.